

bijlage

Datum

Bijlage nummer 1
Horend bij kenmerk
Datum
Contactpersoon

Inhoud

1	ONDERWERP AANVRAAG	2
2	PROCEDURE	2
3	WETTELIJK KADER	2
3.1	Relevante artikelen Wet natuurbescherming	2
3.2	Bevoegdheid	2
3.3	Vergunningplicht	3
3.4	De beoordeling van projecten en andere handelingen	3
3.5	Beleid	3
4	INHOUDELIJKE BEOORDELING	5
4.1	Afbakening	5
4.2	Mogelijke effecten en mitigatie	7
4.3	Cumulatie	9
5	CONCLUSIE VERGUNNINGVERLENING	9

1 ONDERWERP AANVRAAG

De door de Producentenorganisatie van de Nederlandse Mosselcultuur (hierna: P.O.) aangevraagde activiteit betreft het in 2018, 2019 & 2020 voor verdere opkweek overbrengen van mosselzaad vanaf mosselzaadinvanginstallaties (MZI's) in de Oosterschelde en de Voordelta naar het Natura 2000-gebied Waddenzee.

De betreffende MZI-locaties (hierna: het herkomstgebied) alsmede de beoogde vergunninghouders zijn opgenomen in bijlage 3 bij het vergunningbesluit.

De aangevraagde activiteit kan tot effecten leiden op de beschermde natuurwaarden het Natura 2000-gebied Waddenzee

Voor een uitgebreidere beschrijving van de voorgenomen activiteit wordt korthedshalve verwezen naar bijlage 2.

2 PROCEDURE

Op 12 juni 2018 (uw kenmerk: 20180612/AR/PH) ontving ik uw aanvraag. Per e-mail van 18 juni 2018 heb ik de ontvangst van uw aanvraag bevestigd.

Per e-mail van 30 juli 2018 heeft u mij het rapport 'Schelpdier Afhankelijke Soorten Inventarisaties van de MZI's in de Oosterschelde en in het Brouwershavense gat, zomer 2018 (hierna: de 2018-SASI) toegezonden.

3 WETTELIJK KADER

3.1 Relevante artikelen Wet natuurbescherming

In relatie tot het betrokken Natura 2000-gebied zijn in deze relevant de artikelen 1.3, lid 5, 2.7, lid 2, j° en 2.8, lid 1, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb).

De exacte wetsteksten zijn te raadplegen op www.overheid.nl onder 'wet- en regelgeving'.

3.2 Bevoegdheid

De voorgenomen activiteit valt onder artikel 1.3, lid 1, onder f, sub 1, van het Besluit natuurbescherming (hierna: Bnb), luidend: niet-handmatige schaal- en schelpdiervisserij, met inbegrip van het invangen van schelpdierenzaad en van schelpdiercultures en het uitzetten van schelpdieren.

Op grond van artikel 1.3, lid 5, van de Wnb, de artikelen 1.2 en 1.3 van het Bnb en het Besluit mandaat, volmacht en machtiging voor LNV 2017 (Staatscourant 15 november 2017, nr. 65924), in samenhang met het Besluit ondermandaat, volmacht en machtiging voor het directoraat-generaal voor Agro en Natuur van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit 2017 (Staatscourant 22 november 2017, nr. 67554), zijn de (plaatsvervangend) directeur van de directie Natuur en Biodiversiteit van het Ministerie van Landbouw, Natuur en

Voedselkwaliteit, alsmede het MT-lid van de genoemde directie wiens werkterrein het betreft, namens de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit gemachtigd inzake de besluitvorming over vergunningaanvragen op grond van artikel 2.7, lid 2, van de Wnb.

3.3 Vergunningplicht

De aangevraagde activiteit kan mogelijk de kwaliteit doen verslechteren van of een significant verstorend effect hebben op de in hoofdstuk 4 genoemde beschermde natuurwaarden.

3.4 De beoordeling van projecten en andere handelingen

3.4.1. Project met mogelijk significante gevolgen

De door u voorgenomen activiteit is een project in de zin van artikel 2.7, lid 2 van de Wnb dat, afzonderlijk of in cumulatie met andere plannen of projecten kan leiden tot significante gevolgen (gevaar) voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura-gebied. Het betreft de uitvoering van bouwwerken of de totstandbrenging van andere installaties of (materiële) werken en andere (materiële) ingrepen in het natuurlijke milieu of landschap. De door u voorgenomen activiteiten zijn te beschouwen als één project omdat zij onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

3.4.2. Passende beoordeling

Voor een project dat, afzonderlijk of in cumulatie kan leiden tot significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen, kan alleen een vergunning verleend worden als een passende beoordeling (hierna: PB) gemaakt is door de aanvrager, rekening houdend met instandhoudingsdoelstellingen van het gebied. De bij de aanvraag gevoegde PB biedt de grondslag voor de (nadere) vaststelling van de aard en omvang van de gevolgen (mede gelet op de eventuele cumulatie van gevolgen) en de wijze waarop in mitigatie is voorzien. In de PB zijn de effecten getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen uit het aanwijzingsbesluit van het betreffende Natura 2000 gebied Waddenzee. Een PB is niet vereist wanneer sprake is van een project dat direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied. Een PB is evenmin vereist wanneer sprake is van de herhaling of voortzetting van een plan of project waarvoor al eerder een passende beoordeling is gemaakt en wanneer een nieuwe PB geen nieuwe inzichten kan opleveren. Dit is beide niet aan de orde.

De gevraagde vergunning kan slechts verleend worden, indien ik mij ervan heb kunnen verzekeren dat de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied niet aangetast zullen worden. In het onderstaande volgt mijn beoordeling van de effectenanalyse zoals neergelegd in de PB.

3.5 Beleid

Structuurvisie Waddenzee (hierna: de PKB) (voorheen: Derde Nota PKB Waddenzee)

Per 1 juli 2008 is de nieuwe Wet Ruimtelijke ordening in werking getreden. Op basis van het overgangsrecht wordt per 1 juli 2008 de PKB gelijkgesteld aan een

structuurvisie. Voor de herkenbaarheid zal dit document vooralsnog aangeduid blijven worden als PKB Waddenzee. Voor zover de PKB concrete beleidsbeslissingen bevat, blijven deze bindend voor gemeenten en provincies.

De PKB stelt in deze, meer specifiek, dat plannen, projecten en handelingen de afwegingskaders van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn dienen te doorlopen. Deze zijn nationaal geïmplementeerd in de Wnb. In relatie tot de onderhavige vergunningaanvraag dient acht geslagen te worden op de hiernavolgende beleids passages uit de genoemde PKB onder 'Ontwikkelingsperspectief voor de Waddenzee': " De Waddenzee blijft zo veel als mogelijk gevrijwaard van bedreigingen. De gevolgen van (mogelijke) bedreigingen voor de natuurwaarden in de Waddenzee worden geminimaliseerd".

In de Structuurvisie Waddenzee is overwogen dat voor de bescherming van de natuurlijke waarden en kenmerken van de Waddenzee het afwegingskader van de Nb-wet van toepassing is. Voor zover wettelijke regelingen zich er niet tegen verzetten, zal door het bevoegd gezag een zelfde afweging als bij de natuurwaarden moeten worden gemaakt ten aanzien van de onder paragraaf 4.1 van de PKB genoemde landschappelijke kwaliteiten.

Met het doorlopen van het afwegingskader zoals opgenomen in de Wnb is materieel aan de vereisten, van het PKB-afwegingskader voldaan.

Nota Ruimte

Aangezien het afwegingskader van de Nota Ruimte het afwegingskader van de Habitatrichtlijn volgt, is met het doorlopen van het afwegingskader zoals opgenomen in de Wnb materieel aan de vereisten van het afwegingskader van de Nota Ruimte voldaan.

Beleidsregels inzake schelpdierverplaatsingen (hierna: het schelpdierverplaatsingsbeleid)

Het schelpdierverplaatsingsbeleid is opgesteld voor schelpdiertransporten ter specificering van de Beleidsnota invasieve exoten en de Nbwet. Ten aanzien van de onderhavige voorgenomen zuid-Noord transporten kan de minister [...] voor het transport van mosselzaad uit de Oosterschelde naar de Nederlandse Waddenzee een vergunning op grond van de Wnb verlenen als is voldaan aan de volgende voorwaarden:

1. Er is aangetoond dat voldoende maatregelen zijn genomen om het risico te minimaliseren dat probleemsoorten¹ levend in de Waddenzee terecht kunnen komen.

¹ 'Probleemsoort' wordt in het schelpdierverplaatsingsbeleid gedefinieerd als een soort waarvan op basis van de best beschikbare wetenschappelijke kennis kan worden aangenomen dat deze een significant negatief effect kan hebben voor de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied.

2. Er is gebruik gemaakt van een integrale risicobeoordeling en er zijn kritische beheerspunten opgesteld in een control- en managementplan.
3. Het control- en managementplan bevat een SASI van het herkomstgebied binnen de Oosterschelde waaruit blijkt dat er geen probleemsoorten voor de Waddenzee in het herkomstgebied zijn aangetroffen.
4. Een retrospectieve monitoring van het importgebied is onderdeel van het control- en managementplan om te bewaken dat er toch geen probleemsoorten zijn of worden geïntroduceerd in de Waddenzee.
5. Indien er probleemsoorten of in potentie probleemsoorten worden gevonden als gevolg van de retrospectieve monitoring dienen er corrigerende maatregelen te worden genomen. Mogelijk te nemen corrigerende maatregelen zijn in het plan vastgelegd.

Inzet van dit specifieke beleid is het uitgangspunt dat er voldoende zekerheid aanwezig moet zijn dat er met de transporten geen probleemsoorten worden geïntroduceerd. Probleemsoorten zijn daarbij gedefinieerd als soorten waarvan op basis van de best beschikbare wetenschappelijke kennis kan worden aangenomen dat deze een significant negatief effect kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied waarheen de verplaatsing is beoogd.

De beleidsregel richt zich op mosselzaad en daarin eventueel voorkomende halfwasmosselen. Ik acht deze beleidsregel vanwege de vergelijkbare opzet van de transporten voor de Voordelta, ook op laatstgenoemde gebied van toepassing.

Het schelpdierversplaatsingsbeleid richt zich, zoals reeds in bovenstaande vermeld, op mosselzaad en de daarin eventueel voorkomende halfwassexemplaren. Kern van het door het schelpdierversplaatsingsbeleid te creëren voorzorg is de vraag of met het te transporten mosselbestand geen probleemsoorten worden mee getransporteerd die nog niet in de Waddenzee aanwezig zijn. De nu vergunde opzet geeft die borging.

4 INHOUDELIJKE BEOORDELING

4.1 Afbakening

Gebied

De voorgenomen transporten en meer specifiek het uitzaaien van het MZI-zaad vindt plaats in het Natura 2000-gebied Waddenzee.

Gevolgen

Ten behoeve van de beoordeling van de gevolgen is geïnventariseerd welke in redelijkheid denkbare typen gevolgen onderzocht moeten worden. Deze staan beschreven in de PB.

De diverse beschermde waarden en de relevante instandhoudingsdoelstellingen van het betrokken Natura 2000-gebied staan vermeld op www.rijksoverheid.nl/lnv ('Onderwerpen' > 'Natuur en Biodiversiteit' > 'Natura 2000').

Conclusie afbakening

Ik ben van oordeel dat de afbakening van het gebied, gevolgen en natuurwaarden welke door de aangevraagde activiteit beïnvloed zou kunnen worden, in de PB op een juiste wijze heeft plaatsgevonden.

Operationele opzet van de transporten

De veiligheid van het transport wordt bereikt via de Schelpdier Afhankelijke Soorten Inventarisaties (hierna: SASI('s)) en daarin vervatte risicobeoordeling, aangezien daarmee wordt aangetoond dat in het herkomstgebied zo goed als zeker geen probleemsoorten voorkomen.

Met de aanlevering van de meest recente SASI (zomer 2018) is hierin voorzien. Ik merk deze inventarisatie als volledig en juist aan.

Maatregelen die ertoe leiden dat soorten anders dan mosselen tijdens het transport doodgaan, verkleinen ook de kans dat probleemsoorten - mochten deze toch onverhoopt in de lading voorkomen - levend in de Waddenzee aan komen. Om deze reden is de monitoring van de mate waarin geassocieerde soorten in zijn algemeenheid levend het bestemmingsgebied bereiken onderdeel van het Schelpdier Import Monitoring Protocol (hierna: SIMP). Wanneer wordt geconstateerd dat veel soorten levend aankomen stelt het SIMP hogere eisen aan de frequentie waarmee nieuwe SASI's en monitoring moeten worden uitgevoerd. Alleen al uit oogpunt van kosten van nieuwe SASI's is het raadzaam tijdens het transport mitigerende maatregelen te nemen waardoor soorten anders dan mosselen worden gedood.

Een onderdeel van het SIMP is bemonstering van de lading bij aankomst in het bestemmingsgebied. Deze aankomstbemonsteringen zijn nu gepland bij aankomst van de transporten in de Waddenzee. De bemonstering wordt in opdracht van de P.O. uitgevoerd door GIMARIS.

Ik acht het noodzakelijk, mede vanuit het voorzorgsbeginsel, dat de bemonstering voldoende representatief is voor de in potentie grote hoeveelheden aan ladingen die hier zullen passeren. Daarom heb ik in een specifiek voorschrift benoemd dat de ladingen steekproefsgewijs (random) bemonsterd worden (tenminste 10% van alle transporten) door een hiertoe door de P.O. ingeschakelde expert (en eventuele medewerkers van deze expert).

Voor de omgang met de constatering uit de aankomstbemonstering, verwijs ik naar de inhoud van de daarop specifiek ingerichte vergunningvoorschriften.

Ik merk de bemonstering in de Waddenzee aan als de retrospectieve monitoring van het importgebied zoals bedoeld in het schelpdierverplaatsingsbeleid.

Het droogzetten van de lading als mitigerende maatregel is als verplichting bij de transporten opgenomen, vooral ook omdat op MZI's veelal andere soorten zitten die kenmerkend zijn voor het sublitoraal en van nature nooit droogvallen. In de praktijk worden mosselen in het algemeen al droog getransporteerd. Droogzetten is nu opgenomen als voorwaarde met als verplichting dat al het water uit het ruim wordt weggepompt en dus ook onderin de lading het mosselzaad droog ligt.

Meldings- en registratieverplichtingen

Omwille van een afdoende en efficiënte werking van het door de P.O. opgezette control- en managementsysteem zijn diverse verplichtingen op het gebied van melding en registratie expliciet als voorschriften aan onderhavige vergunning verbonden.

De P.O. geeft in haar aanvraag in meer bredere zin aan dat bij mogelijke onrechtmatigheden vóór of tijdens de visserij zij de betreffende vergunninghouder daarop zal aanspreken. Mochten overtredingen worden geconstateerd dan kan door de P.O. op elk moment besloten worden dat het transport niet door kan gaan. Het schip dient opvolgend onmiddellijk terug te keren.

Bovenstaande laat onverlet dat het ministerie een eigenstandige bevoegdheid heeft in termen van toezicht en handhaving, waaronder het terugsturen van schepen op basis van de gestelde specifieke vergunningvoorschriften. Ik verwijs voor een meer gedetailleerde opzet van de betreffende meldings- en registratieverplichtingen naar de betreffende vergunningvoorschriften.

Toezicht en handhaving

In aansluiting c.q. in aanvulling op de door de aanvrager voorgenomen maatregelen en door mij additioneel gestelde voorwaarden, zijn aan de onderhavige vergunning diverse voorschriften verbonden welke verankeren dat er vanuit het ministerie van LNV op adequate en sluitende wijze op de uitvoering en afhandeling van deze transporten gecontroleerd kan gaan worden. Zo is uitsluitend uitvoering van transporten op werkdagen toegestaan om de toezichtbelasting voor mijn ministerie zo efficiënt en ingekaderd mogelijk te kunnen invullen.

4.2 Mogelijke effecten en mitigatie

Eerdere transporten

De Zuid-Noord transporten zijn tot op heden uitgevoerd conform de richtlijnen en voorschriften van het SIMP met als doel dat het risico dat mogelijke probleemsoorten in de Waddenzee terechtkomen wordt geminimaliseerd. Dit wordt bereikt door vooraf aan de transporten het herkomstgebied van de te verplaatsen mosselen zodanig intensief op soorten te bemonsteren dat de daar aanwezige soorten – en dus ook mogelijke probleemsoorten – met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid worden gedetecteerd en daarna op hun risico's kunnen worden geanalyseerd.

De werkwijze bij deze bemonsteringen (de zgn. SASI), is in de PB uitgebreid toegelicht.

De einddatum van de transporten in het betreffende kalenderjaar is in de vergunningaanvraag gesteld op 15 november. Daarvoor is gekozen om bij mogelijke onvoorziene omstandigheden (materieelpech, problematische oogstomstandigheden) enige uitloop te hebben na de afloop van het MZI-seizoen. De MZI-installaties dienen namelijk reeds op 1 november uit het water gehaald te worden.

Er zullen, met de gekozen opzet, geen probleemsoorten als gevolg van deze transporten naar de Waddenzee worden overgebracht. Daarmee is tevens onwaarschijnlijk dat de transporten een significante invloed kunnen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen in de relevante habitattypen binnen het gebied en de daar voorkomende soorten, waaronder de aangewezen soorten gewone en grijze zeehond, trekvissen en vanuit de Vogelrichtlijn beschermde vogelsoorten.

Met de transporten worden partijen mosselzaad in het ecosysteem van de Waddenzee gebracht om daar te worden uitgezaaid op mosselkweekpercelen. Dit leidt tot een toename van het mosselbestand en zou daarmee van invloed kunnen zijn op de draagkracht van de Waddenzee voor soorten die ook leven van fytoplankton. Uitgaande van de uitkomsten van het onderzoek naar de draagkracht in relatie tot het gebruik van MZI's (Kamermans, 2014a, 2014b) zijn nadelige effecten van betekenis van de transporten op de draagkracht voor de reeds aanwezige schelpdieren evenwel niet te verwachten. Dit geldt daarmee ook voor genoemde habitats en/of het voedselaanbod voor vogels.

Mosseletende vogels kunnen van de toegenomen biomassa profiteren. Dit betreft met name de eidereenden waarvan bekend is dat ze ook op mosselpercelen foerageren.

De toppereend foerageert specifiek op mosselzaad. Ook deze soort kan, voor zover deze foerageert op percelen waar het MZI-zaad wordt uitgezaaid, voordeel hebben van de transporten naar de Waddenzee.

Jaarlijkse evaluatie

Ten opzichte van de eerder uitgevoerde grotere stroom van zuid-noord mosseltransporten gaat het om een nieuwe situatie omdat alleen MZI-zaad wordt getransporteerd, de transporten ook over de Noordzee kunnen gaan plaatsvinden en op beide transportroutes (Noordzee en 'binnendoor') geen zoetwater-behandeling zal plaatsvinden. In dat kader heb ik een verplichting tot een jaarlijkse evaluatie van deze uitvoeringsvormen als voorschrift aan de vergunning verbonden.

Voor de meer gedetailleerde uitgangspunten rondom de opzet van de transporten verwijs ik naar bijlage 2 (PB).

Stikstofdepositie

De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) is in werking getreden op 1 juli 2015, en het bijbehorende rekenmodel AERIUS is vanaf 25 augustus 2015 te gebruiken. De uitstoot van de voorgenoemde reguliere vaarbewegingen van de mosselkotters in het Natura 2000-gebied Waddenzee van vóór inwerking treden van de PAS zijn al meegenomen in de achtergrondbepaling.

4.3 Cumulatie

Bij vergunningverlening voor een project dient een beoordeling plaats te vinden van de cumulatieve gevolgen indien het project, afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of handelingen, significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende Natura 2000-gebied. Vergunning kan alleen verleend worden als het project afzonderlijk of in combinatie met andere projecten geen significante gevolgen heeft.

Ik heb hiervoor reeds geconcludeerd dat de uitvoering van de voorgenomen *activiteit zelfstandig beschouwd, niet kan leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in het betreffende Natura 2000-gebied of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het betreffende gebied is aangewezen.*

De wijze van transporteren is erop gericht om de mogelijke insleep van probleemsoorten te voorkomen. Cumulatieve effecten vanuit de onderhavige mosseltransporten in relatie tot eventuele effecten als gevolg van de insleep van nieuwe soorten via andere vectoren, zoals de recreatievaart, zijn daarom niet aan de orde.

De overige activiteiten die samenhangen met het transporteren (het varen naar de betreffende percelen en het uitzaaien) behoren tot de reguliere activiteiten binnen de mosselkweek (verzaaien, zeesterrenbestrijding, oogsten en het transporteren naar de veiling) en zijn niet wezenlijk anders dan wanneer de percelen in de Waddenzee bezaaid waren geweest met mosselzaad uit de Waddenzee zelf.

Ik concludeer dat in de aangeleverde PB een volledige en juiste cumulatie-toetsing is uitgevoerd.

5 CONCLUSIE VERGUNNINGVERLENING

Met de door uitgevoerde PB en mijn beoordeling van de aangeleverde SASI is de zekerheid verkregen dat met het uitvoeren van de aangevraagde activiteit, rekening houdend met de relevante instandhoudingsdoelstellingen en met inachtneming van de in de vergunning opgenomen voorschriften, waaronder mitigerende maatregelen, geen aantasting zal optreden van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Waddenzee.

Op grond van het bovenstaande ben ik van mening dat de gevraagde vergunning, onder de opgenomen voorschriften en beperkingen, kan worden verleend.